

Ekonom: To chceme plody naší práce dávat Bruselu na neziskovky a migranty?

- CZ24 News | 9. května 2020

ČESKO: ROZHOVOR „Mnoho lidí má pořád pocit, že nám EU dává peníze a nechápe, že ani EU žádné peníze nevytváří, ale že má jen to, co tam posílají členské země z daní svých daňových poplatníků. A tyto peníze pak EU rozděluje podle svého uvážení. A je úplně jedno, zda je to nějaký záchranný fond nebo se to nazve jinak. Je to nesmyslné, nespravedlivé a také neopodstatněné. A rozhodně to nepovede k prosperitě,“ domnívá se ekonomka Helena Sasová, ředitelka o.p.s. Celia – život bez lepku. „My se naopak potřebujeme více osamostatnit a postavit naši ekonomiku na nohy vlastní prací a vlastním úsilím. Pořád čekat, že nám někdo něco, dá nebo být dokonce odkázaní na to, co nám někdo dá, je cesta do pekel,“ dodává. Vysvětluje také past, která číhá na organizace, které pomáhají postiženým lidem.

Napsala jste blog o pasti na organizace, které pomáhají zdravotně postiženým lidem. V čem tato past spočívá?

Pracovníci Ministerstva zdravotnictví ČR z oddělení práv pacientů ještě v loňském roce na setkání zástupců patientských organizací uváděli, že nebudou u patientských organizací rozlišovat právní formu. Tedy že za patientskou organizaci budou považovat všechny typy neziskových organizací, které sdružují pacienty, poskytují jim informace, pořádají setkání, rehabilitace, pobyty pro pacienty, organizují kampaně pro veřejnost, poskytují poradenství a hájí jejich zájmy. A teď ministerstvo v tichosti připravuje novelu zákona, kde se uvádí, že patientskou organizací může být pouze spolek. Tím dojde k tomu, že obecně prospěšné společnosti (OPS) a ústavy o statut patientské organizace přijdou. A tím i o celou řadu možností a podpory s tím spojené včetně finanční. OPS a ústavy při tom už mnoho let nemají možnost získat finanční podporu ani od Úřadu vlády. Ta je právě určena pouze spolkům.

Pokud OPS a ústavy, které pomáhají zdravotně postiženým lidem, přijdou o statut patientské organizace, co to pro ně bude znamenat. Bude to mít nějaký dopad na postižené?

Určitě ano. Záleží na tom, jak to jednotlivé organizace budou řešit. Některé svou činnost ukončí nebo výrazně omezí, což pro danou skupinu postižených lidí bude mít negativní dopad. Některé organizace založí spolek, a tím to zdánlivě vyřeší. Ale i to bude mít negativní dopad na cílovou skupinu. Předně to bude spousta práce a administrativy, kterou budou muset členové zajistit, což bude samozřejmě na úkor pomoci a práce s pacienty. A pak to bude mít i velmi negativní dopad na možnosti získání finančních prostředků, protože nově vzniklý spolek nebude mít historii. Přitom celá řada podporovatelů těchto organizací při rozhodování o finanční podpoře má jako jedno z posuzovaných kritérií právě historii organizace.

A pokud tedy ops a ústavy ztratí statut patientské organizace, jaké to pro ně bude mít ještě dopady kromě těch finančních?

Předně nebudou v databázi organizací Ministerstva zdravotnictví ČR, takže budou pro potřebné hůře dohledatelné. A dále zástupci těchto organizací ztratí možnost působit v orgánech, pracovních skupinách, patientské radě a dalších. Nebudou moci čerpat výhody od MZ ČR jako jsou: vzdělávání, zázemí, Patientský Hub a mnohé další.

Současné tempo rozvolňování omezení je pro někoho příliš rychlé a změny přicházejí zbytečně naráz, druzí si zase myslí, že by již mělo být dávno po nouzovém stavu a další pokračování těchto opatření jen poškozuje ekonomiku. Jak se na toto nelehké rozhodování díváte vy?

Vzhledem k tomu, že nejsem odborník na danou tematiku, tak musím při vytváření svého názoru na tuto situaci vycházet právě z názorů různých odborníků, k tomu přidat dosavadní zkušenosti s naší vládou a jejími cíli, odpovědět si na otázku cui bono a použít prostou logiku. A z toho mi vychází, že je třeba ukončit nouzový stav a s tím spojená omezení a dál neruinit naši ekonomiku. Ty podmínky, které se stanovily pro otevření některých provozoven, jsou naprosto absurdní a mnohdy nesplnitelné. Některé dokonce směšné. Neumím si představit kadeřnici, kosmetičku nebo třeba masérku, jak svou práci celý den vykonává s rouškou a ochranným štítem. Na jednu stranu nejsou problém davy lidí s obyčejným tenkým hadříkem na obličeji v přeplněném supermarketu, ale jinde jsou potřeba ochranné štíty. Nebo ty výjimky v nošení roušek ve stylu: ty ano, ty ne. Vy, vy a vy ano, vy, vy a vy ještě ne.

Celé to na mě dělá dojem, že vláda na jednu stranu podléhá tlaku veřejnosti na uvolnění restrikcí, ale pak účelově nastavuje takové podmínky, aby k jejich uvolnění fakticky nedošlo. Je to takové to „aby se vlk nažral, ale koza zůstala celá“. Už se ozývají hlasy, že některá kadeřnictví raději neotevřou, protože ty nesmyslné podmínky nedokážou splnit. Stejně tak je možné, že i když se otevřou restaurace, budou většinou prázdné nebo poloprázdné. Vláda se bude ohánět tím, že restrikce uvolnila, ale podnikatelé budou dál krachovat, protože nebudou mít potřebné tržby.

Ministryně financí Alena Schillerová chce plánovaný schodek rozpočtu navýšit na 300 miliard korun. Je to podle vás konečná částka? A co na ni říkáte?

Já jsem proti jakémukoliv zadlužování obecně. Současnou situaci bych řešila primárně redukcí výdajů. Stát má obrovské, zcela zbytečné výdaje, například přebujelý státní aparát, zbytečné úřady, dotace podnikatelům a politickým neziskovkám, inkluzi, předražené státní zakázky, zahraniční mise a mnohé další. Tady platí to, co už několikrát zaznělo z úst ekonomů a jiných politiků. Je naprosto neodpustitelné, že současná vláda celé ty předchozí roky ekonomického růstu hospodařila se schodkem. Kdyby hospodařila s vyrovnaným rozpočtem, popřípadě s přebytkem, mohly se tím vytvořit rezervy právě pro takové nepříznivé situace jako je tato.

Ministryně spravedlnosti mluvila o tom, že podnikatelé „musí mít vatu na přežití“. Ale proč ji nemá stát a chce nás víc a víc zadlužovat? Říkat podnikatelům, jak to dělají špatně a dělat totéž, je při nejmenším opovržlivost. O to víc, že stát hospodaří s prostředky nás všech. Jestli je ta částka konečná nevím a myslím, že to neví ani paní ministryně. Mně se jeví finanční politika naší země jako velmi nahodilá a nekonceptní. Dneska je to tak a zítra jinak. Ale věřím, že ta částka vůbec nemusí být konečná, protože v současné situaci je na co se vymluvit.

Andrej Babiš slibuje osm tisíc miliard investic a říká, že se musíme zadlužit, abychom udrželi pracovní místa a podpořili sociální smír. Je to podle vás skutečně cesta, kterou máme jít?

Jak už jsem uvedla, jsem proti zadlužování. Ale hlavně nevidím souvislost mezi zadlužováním, investicemi, udržením pracovních míst a sociálním smírem. Udržení, popřípadě vznik nových pracovních míst vláda podpoří nejlépe tak, že nebude činit opatření vedoucí k likvidaci malých a středních podnikatelů. Zruší nouzový stav a s tím spojené restrikce. Do budoucna je třeba snížit administrativní a daňovou zátěž podnikatelů a omezit zásahy do podnikání. Například redukcí některých ustanovení zákoníku práce apod. Pokud jde o ten sociální smír, pak je potřeba zrevidovat náš sociální systém.

Náš přebujelý stát a s ním spojený státní aparát vyvolává v mnohých lidech pocit bezpečí a určité sociální jistoty. To ale vede k tomu, že jsou lidé často nezodpovědní a důsledky svého nezodpovědného chování pak přenášejí na stát. Jenže právě státní sociální podpora následně vede ke společenským rozbrojům. Je třeba si uvědomit, že stát žádné peníze nemá. Respektive má jenom to, co odvedou lidé na daních. Sociální podpora tedy znamená jednomu to sebrat a jinému to dát. A pokud se bude okruh takto „obdarovávaných“ lidí zvětšovat, těžko dosáhneme sociálního smíru. A žádné státní investice a zadlužování to nevyřeší. Lidé musí pracovat a práci si zajišťovat obživu. To je cesta k prosperitě i sociálnímu smíru.

„Vzpomeňte si na rok 2008, 2009, když byla krize. Stát nedal nikomu nic,“ hájil Babiš současná opatření, jako jsou dávky pro OSVČ, kurzarbeit, podpora firem atp. Zmínil také to, že podle něj za minulé krize tehdejší vláda dala důchodcům jen almužnu. Souhlasí podle vás tento popis?

Nesouhlasí. Podnikatelé by od státu nic nepotřebovali, kdyby jim stát do podnikání nezasahoval. Ale uzavřít provozovny, znemožnit lidem pracovat a pak jim vyčítat tu podporu, co dostali, je prostě nefér. Zvýšení důchodů je určitě chvályhodné, kdyby to bylo zvýšení reálné. Ale těch pár stovek, o které se zvedaly v nedávné době důchody, se vykompenzovalo zvýšením cen, zejména potravin a energií, takže mnozí senioři si nakonec nepolepšili.

„Zelené radnice po celém světě zneužívají epidemie k omezení dopravy ve městech. Protože je strašně potřeba, aby ty dva lidi, co jdou proti sobě na 5 m širokém chodníku, měli ještě volnou čtyřproudovku, aby se nenakazili. A až to skončí, tak to tak zůstane, protože v anketě na facebooku si odhlasují, že se to osvědčilo,“ varuje herní vývojář Daniel Vávra. Domníváte se, že pod rouškou koronaviru dochází, nebo ještě bude docházet k dalšímu tlačení „zelené ideologie“? A je to dobře?

Nechci se vyjadřovat ve smyslu, co je a co není dobře. Nepatřím mezi ty, co se snaží druhým vnucovat svoje vidění světa, a tím určovat, co je a co není správné. To je pro každého jiné. Já tlačení zelené ideologie za dobré nepovažuji. A už vůbec ne, když se pro to zneužívá současné situace. Obecně vidím ochranu přírody jako něco důležitého a potřebného. Ale je třeba to dělat s rozvahou a rozumem, a hlavně ve prospěch lidí. Hlasování v různých anketách, pokud slouží jako alibi pro rozhodnutí měst a obcí, považuju za naprosto nesmyslná. Typickým příkladem byla loňská situace v Brně, kdy se pochybnou anketou zaštiťovalo vedení města a snažilo se zabránit pronájmu pozemku cirkusům.

Jak hodnotíte roli Evropské unie v době pandemie?

No, já nejsem příznivec EU, hlasovala jsem proti vstupu, a kdyby bylo po mém, tak bychom vystoupili hned zítra. Ale teď vážně, respektive reálně. Já roli EU hodnotím paradoxně kladně, protože byla mizivá. A protože její dosavadní aktivity nám mnoho dobrého nepřinesly, tak si myslím, že je dobře, že raději nedělala nic. Sem tam se někdo z jejích představitelů ve vztahu k pandemii vyjádřil, ale nijak se nás to nedotklo. Co vnímám ale velmi pozitivně je to, že mnoho lidí z řad veřejnosti právě pro to nic, co EU pro členské země v době pandemie udělala, k ní zaujalo negativní postoj. A to by mohlo skutečně pomoci vystoupení v případě, že by v budoucnu proběhlo referendum.

Evropská komise dostala za úkol připravit plán na oživení unijských ekonomik, očekává se, že se bude dále pracovat s již dříve schválenou sumou 540 miliard eur (15 bilionů Kč). „Každému je jasné, že potřebujeme záchranný fond,“ řekla německá kancléřka Angela Merkelová, která by dokonce chtěla solidárně navýšit německý příspěvek zbytku Unie. Je to ještě šance, jak by se v očích lidí mohla EU jako instituce rehabilitovat?

To určitě hrozí. Mnoho lidí má pořád pocit, že nám EU dává peníze a nechápe, že ani EU žádné peníze nevytváří, ale že má jen to, co tam posílají členské země z daní svých daňových poplatníků. A tyto peníze pak EU rozděluje podle svého uvážení. A je úplně jedno, zda je to nějaký záchranný fond nebo se to nazve jinak. Je to nesmyslné, nespravedlivé a také neopodstatněné. A rozhodně to nepovede k prosperitě. My se naopak potřebujeme více osamostatnit a postavit naši ekonomiku na nohy vlastní prací a vlastním úsilím. Pořád čekat, že nám někdo něco dá nebo být dokonce odkázání na to, co nám někdo dá, je cesta do pekel. Nespoléhejme na EU, spolehejme na sebe. A přemýšlejme, zda chceme velkou část toho, co vytvoříme, věnovat na bruselskou administrativu, rozhledny v údolí, politické neziskovky, migranty atd.

Předseda Trikolóry Václav Klaus mladší navrhl ve Sněmovně vypovězení Lisabonské smlouvy. Je na to teď vhodná doba?

Ano.

Vlivem krize nejspíše zkrachují některé restaurace, problémy bude mít řada (nejen) živnostníků. Může se podle vás stát, že lidé sice po krizi práci najdou, ale ve velké míře budou muset dělat něco úplně jiného a hůře placeného? Co to se společností může udělat?

To se určitě stane. Ale je možné tyto negativní dopady současných koronavirových opatření částečně zmírnit. Jak už jsem uvedla, je třeba vytvořit podmínky pro rozvoj podnikání. Tím se vytvoří i pracovní místa. To ale musí jít ruku v ruce s úpravou podmínek státní sociální podpory a podpory v nezaměstnanosti. Pokud bude stát podporovat nezaměstnanost vyplácením podpor a dávek, pak se nesníží a firmy nebudou prosperovat, protože nebudou mít dost pracovníků. A pokud nebudou prosperovat, nebudou odvádět daně. Stát nebude mít dost prostředků pro ty, co to potřebují, například seniory, zdravotně postižené, ale také na zdravotnictví, školství atd.

To, že někteří lidé budou muset přijmout jinou práci a možná i hůře placenou, není nic nového. To už tady bylo mnohokrát.

Je potřeba snížit daně, administrativní zátěž podnikatelů, snížit počet úředníků, zrušit nepotřebné úřady, zrušit dotace podnikatelským subjektům a politickým neziskovkám. A také reformovat školství tak, aby do praxe neposílalo mnoho zcela neupotřebitelných mladých lidí. Ti pak často končí v neproduktivní sféře a nevytvářejí žádné hodnoty.

Co to se společností udělá? Někteří se pustí do práce a budou budovat a tvořit a někteří budou nadávat, vztekat se a bořit. Nezbyvá nežli věřit, že těch prvních bude víc.